

عملیات فتح‌المبین *

مقدمه

نبردی که تحت عنوان عملیات کربلای ۲ طرح‌ریزی و با نام عملیات فتح‌المبین با شرکت نیروهای زمینی و هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروهای بسیج مردمی و جهادگران پرتلاش در شروع سال ۱۳۶۱ به مدت ۸ روز در منطقه عمومی دزفول شوش (غرب کرخه) انجام شد یکی از کوتاهترین، موفق‌ترین، کم تلفات‌ترین و هماهنگ‌ترین عملیاتی بود که ضربات سنگین را بر دشمن متجاوز وارد ساخت و او را وادار نمود که قسمت عمده و حساسی از سرزمین ایران عزیز را با سرافکندگی ترک نموده، راه شکستهای بعدی خود را فراهم نماید و رزمندگان دلیر و شجاع ایران را به فشار بی‌وقفه و بی‌امان خود جهت آزادسازی سایر مناطق اشغالی بیش از پیش ترغیب نماید.

مشخصات منطقه عملیات

منطقه عملیات فتح‌المبین حدود ۲۵۰۰ کیلومتر مربع وسعت داشت که محدود بود از شرق به رودخانه غیر قابل عبور کرخه از شمال به دامنه‌های جنوبی ارتفاعات کبیر کوه (تیشه کن، ممله، علی کشت، شاوریه و اسکندر خندان) از غرب به ارتفاعات میشداغ، تینه و عین خوش از جنوب به دشت چهیلا

عوارض حساس^۱

الف: ارتفاعات علی گره زد، تپه چشمه، سپتون، تپه ۳۵۰، تپه شاوریه که جاده مواصلاتی مهم و حساس اندیمشک به عین خوش را کنترل می نمایند.

---

*. به قلم: سرتیپ ۲ ستاد محسن شاهان بهبهانی

۱. عارضه حساس عبارتست از محل یا نقطه‌ای که تصرف یا کنترل آن مزایای قابل ملاحظه‌ای برای طرفین متخاصم فراهم آورد.

ب: ارتفاعات ابوصلیبی خات (رادار) که با تصرف آن جاده حساس و حیاتی اندیمشک به اهواز از دید و تیر متجاوز خارج می‌گردید.

پ: ارتفاعات عین خوش، تنگ ابو غریب و برقازه که تصرف آنها تدارک و عقب نشینی نیروهای متجاوز را مشکل و یا به کلی قطع می‌نمود.

ت: ارتفاع رقابیه و تنگ رقابیه و ارتفاعات میشداغ که تصرف آنها باعث بسته شدن عقبه دشمن و در نتیجه وادار نمودن متجاوز به اسارت و یا انهدام می‌گردید.

ث: پلهای روی رودخانه‌های کرخه و دویرج

معايير وصولی^۱

الف: معبری که از پای پل کرخه شروع و پس از گذشتن از تپه علی‌گره‌زد، به دچه می‌رسد و از آنجا دو شاخه شده یک شاخه به تنگ ابو غریب چاه نفت می‌رود و شاخه دیگر آن پس از گذر از دشت عباس، به طرف دهلران و مهران ادامه می‌یابد.

ب: معبری که از شوش شروع شده و پس از گذر از ارتفاعات ابوصلیبی خات، تپه چنانه به برقازه و از آنجا به فکه (مرز مشترک) ختم می‌گردد.

پ: معبری که از عبدالخان (واقع در مسیر جاده اهواز به اندیمشک) شروع و پس از گذر از رودخانه کرخه، بیت شایع، از تنگ رقابیه به معبر قبلی متصل و به فکه ختم می‌گردد.

موانع^۲

الف: رودخانه کرخه

ب: ارتفاعات میشداغ که مانع حرکات از شرق به غرب می‌باشد.

پ: باتلاق واقع در جنوب غربی ارتفاعات ابوصلیبی خات

ت: ارتفاعات شمال منطقه که در اکثر نقاط حرکات خودروها را با مشکل جدی مواجه می‌سازد.

ث: تپه‌های رملی لخیضر که مانع حرکات خودروهای چرخدار می‌شود.

ج: ارتفاعات تینه (از شرق به غرب) مانع حرکات خودروی می‌باشد.

---

۱. معبر وصولی عبارت است از مسیری که یک نیرو با استعداد معین به منظور وصول به یک هدف یا عارضه حساس بتواند در آن مانور نماید.

۲. هر نوع عارضه، حالت خاصی از خاک، آب و هوا و به طور کلی هر عاملی بجز قدرت آتش که بتواند حرکت یگان‌های نظامی را کند، کانالیز، ویا متوقف نماید مانع نامیده می‌شود که ممکن است طبیعی و یا مصنوعی باشد.

چگونگی استقرار یگان‌های متجاوز و خودی در غرب رودخانه کرخه

الف: استقرار یگان‌های متجاوز و خودی در شروع تهاجم (۵۹/۶/۳۱)

۱. متجاوز: ارتش عراق با سپاه ۳ در ساعت ۰۳۳۰ روز ۵۹/۷/۱ اقدام به حمله سرتاسری نمود. سپاه ۳ متجاوز با بکار بردن ۵ لشکر (۳ لشکر زرهی و ۲ لشکر مکانیزه) و ۵ تیپ در استان خوزستان (منطقه جنوبی عملیات) تلاش اصلی را به عهده داشت و لشکرهای ۱ مکانیزه و ۱۰ زرهی سپاه ۳ در قسمت شمالی استان خوزستان با عبور از خط مرز پس از ۶ روز تلاش بی وقفه خود را به رودخانه کرخه رسانده و در آنجا با جانفشانی یگان‌های کم، اما با اعتقاد به حفظ این آب و خاک مجبور به توقف شدند به شرح زیر :

- لشکر ۱۰ زرهی در شمال منطقه با چهار تیپ از غرب دهلران تا رودخانه رفائیه مستقر که از غرب دهلران تا شرق دشت عباس به صورت پوشش و از این منطقه تا شمال رودخانه رفائیه در مواضع پدافندی قرار گرفت

- لشکر ۱ مکانیزه از جنوب رودخانه رفائیه تا تپه های میشداغ با ۵ تیپ مستقر و پدافند از منطقه را سازماندهی نمود که بیشترین تلاش خود را جهت حفظ و نگهداری ارتفاعات ابو صلیبی خات صرف نمود.

۲. خودی: در مقابل ۲ لشکر زرهی و مکانیزه متجاوز یگان‌های زیر آن‌هم تنها با استعدادی حداکثر در حدود ۶۰ درصد قرار داشتند.

- تیپ ۲ زرهی لشکر ۹۲ زرهی مستقر در عین خوش و تپه علی گره زد

- گردان ۲۸۳ سوار زرهی لشکر ۹۲ زرهی

- گروه رزمی ۳۷ زرهی شیراز مستقر در چنانه

- گروه رزمی ۱۳۸ پیاده از لشکر ۲ مرکز (بعداً به لشکر ۲۱ تغییر نام داد)

- گروه رزمی ۱۴۱ پیاده از لشکر ۲ مرکز (بعداً به لشکر ۲۱ تغییر نام داد)

ب: اسامی یگان‌های خودی و متجاوز در مواضع پدافندی (قبل از اجراء عملیات فتح‌المبین)

۱. خودی:

- لشکر ۲۱ پیاده - لشکر ۷۷ پیاده - تیپ ۸۴ خرم‌آباد - تیپ ۵۵ هوابرد

۲. متجاوز:

- لشکر ۱ مکانیزه تقویت شده با لشکر ۳ زرهی و سایر یگان‌های تقویتی در مواضع مربوطه
- لشکر ۱۰ زرهی. تقویت شده با چندین تیپ زرهی، مکانیزه، پیاده و جیش الشعبی

مرحله طرح ریزی: (از ۱۹ آبان ماه الی پایان اسفند ماه ۱۳۶۰)

در پنجم مهرماه سال ۱۳۶۰ عملیات ثامن الائمه(ع) با هدف شکستن حصر آبادان آغاز و با موفقیت به پایان رسید و نیروهای عراقی از شرق رودخانه کارون و سر پل اشغالی به غرب رودخانه کارون رانده شدند. در بعد از ظهر روز ۷ مهرماه که فرماندهان ارشد عملیات جهت عرض گزارش موفقیت آمیز عملیات انجام شده قصد شرفیابی به حضور رهبر کبیر انقلاب و فرماندهی کل قوا را داشتند، هواپیمای حامل آنان در منطقه کهریزک بعلت نقص فنی سقوط می‌نماید و پنج نفر از فرماندهان ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به شهادت می‌رسند. در پی این حادثه ناگوار کادر فرماندهی رده بالای ارتش دچار تغییراتی شد که از آن جمله انتصاب سرکار سرهنگ توپخانه علی صیاد شیرازی که در آن زمان فرماندهی عملیات شمال غرب را به عهده داشتند به سمت فرماندهی جدید نیروی زمینی بود. ایشان پس از انتصاب، تلاش اصلی خود را به جبهه‌های جنگ اختصاص داده و به این جهت در قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب حاضر و شخصاً هدایت عملیات در جبهه جنوب را بعهده گرفته و دکترین جدید نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران را که به تصویب شورای عالی دفاع رسیده بود باین شرح اعلام نمود.

- تقدم اجرای عملیات آفندی در جبهه‌های وسیع بر عملیات آفندی محدود و عملیات پدافندی.

- همکاری بسیار نزدیک و برادرانه بین رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه

پاسداران انقلاب اسلامی. (ترکیب مقدس)

برای رسیدن به تدبیر یکم نیاز به طرح‌ریزی‌های دقیق، حساب شده و کارشناسانه بود، که برای تحقق این هدف یکی از اقدامات اولیه ایشان دستور اعزام استادان دانشکده فرماندهی و ستاد به قرارگاه‌های جنوب و غرب جهت طراحی‌های عملیات آتی بود که تقدم آن در منطقه جنوب جهت اجرای مأموریت واگذاری «پاکسازی خاک مقدس جمهوری

اسلامی ایران از لوٹ وجود نیروهای عراقی با انهدام و یا وادار کردن آنان به عقب نشینی و تأمین مرز بین المللی است. »

در اجرای دستور فوق استادان دانشکده فرماندهی و ستاد پس از رهایی از مأموریت های محوله (عمدتاً در پست های فرماندهی نیروهای زمینی و هوایی ارتش مشغول انجام وظیفه بودند) در دوسری در اواخر مهرماه و اواسط آبانماه به منطقه عزیمت و در قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب خود را به فرماندهی نیروی زمینی معرفی نمودند.

در روز ۱۸ آبانماه ۱۳۶۰ اولین جلسه توجیهی با شرکت افسران ستاد قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب و ۵ نفر از استادان دانشکده فرماندهی و ستاد در حضور فرماندهی نزاجا تشکیل و با توجه به جبهه ۳۰۰ کیلومتری خوزستان که به سه منطقه نیمه مستقل به شرح زیر تقسیم شده بود:

- منطقه جنوبی (منطقه خرمشهر - آبادان)

- منطقه میانی (منطقه اهواز - سوسنگرد)

- منطقه شمالی (منطقه غرب دزفول - شوش)

تصمیم گرفته شد سری عملیات آینده به نام کربلا نامگذاری شود. (از ۱ به بعد) تقدم طرحریزی و اجرای عملیات ابتدا به منطقه میانی با نام کربلا ۱، تقدم بعدی به منطقه شمالی (غرب دزفول - شوش) با نام کربلا ۲ و بالاخره تقدم بعدی به منطقه جنوبی (خرمشهر - آبادان) با نام کربلا ۳ داده شد.

همزمان در سایر مناطق عملیاتی (شمالغرب و غرب) نیز طرحریزی هائی در دست بررسی بود اما تلاش اصلی نیروهای مسلح به جبهه جنوب (سه منطقه یاد شده) داده شده بود. در ابتدا بنا بود که سه عملیات بطور همزمان طرحریزی و با تقدم به مرحله اجراء در آید اما بدلیل کمبود افسران طراح اجباراً تصمیم گرفته شد تنها عملیات کربلا ۱ و کربلا ۲ بطور همزمان طرحریزی و با تقدم داده شده اجراء گردد.

گروه طرح ریزی کربلا ۲ (سرهنگ پیاده ستاد محسن شاهان، سرهنگ توپخانه ستاد نصرت اله معین وزیری، سرهنگ زرهی ستاد علی موسوی زادگان) همزمان با گروه طراح

کربلا ۱ اقدام به شناسایی از روی نقشه و منطقه نموده و با حضور در مواضع پدافندی با منطقه، زمین، دشمن و نیروهای خودی آشنائی کامل پیدا نمودند.

در ۲۵ آبانماه ۱۳۶۰ فرماندهی نیروی زمینی راهنمای طرح ریزی خود را به شکل یک یادداشت اداری به گروه طراح ابلاغ نمودند که قسمتی از آن به شرح زیر است:

- طرح کربلا ۲ بایستی همزمان با طرح کربلا ۱ آماده گردد.

- نیروهای عمل کننده عبارتند از:

لشکر ۲۱ و یگان‌های تحت کنترل عملیاتی آن

تیپ ۸۴ پیاده خرم آباد   تیپ ۵۵ هوابرد شیراز

لشکر ۷۷ پیاده (نحوه رهائی در ملاحظات بعدی اشاره می‌شود) چون در آن زمان لشکر در منطقه آبادان مستقر بود.

لشکر ۹۲ زرهی (تمام یا قسمتی از آن لشکر)

بدنبال راهنمای طرح ریزی فرماندهی نزاجا افسران طراح و افسران ستاد با تلاش فوق

العاده اقدام به تهیه برآوردهای خود نمودند که برآورد اطلاعاتی رکن دوم در تاریخ ۲۸ آبانماه تهیه و منتشر شد.

در این برآورد ۵ ماده ای (مأموریت - منطقه عملیات - وضعیت دشمن - توانائیهای

دشمن - نتیجه) نقاط ضعف و برجسته دشمن چنین مطرح شده بود:

نقاط ضعف

دشمن به علت طولانی شدن مدت زمان جنگ روحیه خود را از دست داده و توان رزمی آن کاهش فوق العاده ای پیدا کرده است در نتیجه راه کار احتمالی دشمن پدافند در منطقه و حداکثر انجام تکهای محدود بمنظور بر هم زدن طرحهای عملیاتی آتی می‌باشد.

نقاط برجسته دشمن

قدرت جابجائی یگان‌های احتیاط خود (زرهی و مکانیزه) از ۳ ساعت و حداکثر تا ۴۸ ساعت می‌باشد.

در روز ۵ آذرماه سال ۱۳۶۰ (سه روز قبل از عملیات کربلا ۱) طراحان عملیات کربلا ۲ برآورد وضعیت عملیاتی جامعی را تهیه و به فرماندهی نزاجا ارائه نمودند که در یازدهم آذرماه (در بحبوحه عملیات کربلا ۱) فرماندهی نزاجا تصمیم خود را به شرح زیر اعلام که عیناً از نظر شما می‌گذرد.

پی نوشت فرماندهی نزاجا:

بسمه تعالی

۱. طرح کلی خوبی است از تهیه کنندگان متشکرم

۲. در مورد انتخاب راه کار هنوز به اطلاعات لازم از منطقه و دشمن و تغییرات احتمالی استعداد دشمن (متناسب با موفقیت در کربلا ۱) و بالاخره مقدار نیروئی که پس از عملیات کربلا ۱ می توانیم در عملیات کربلا ۲ بکار بریم نرسیده ام، لذا ان شاء... در فرصتی که دست دهد نظریه خود را اعلام می کنم (به هر صورت برای پیگیری جدی یگان‌های عمل کننده، راه کار یکم را ابلاغ کنید)

۳. تماس خود را با رکن ۳ یگان‌های عمل کننده و پیگیری خود را نسبت به تسریع

در جابجائی‌ها افزایش دهید. سرهنگ صیاد شیرازی ۶۰/۹/۱۱

اینک دو راه کار پیشنهاد شده در برآورد وضعیت عملیاتی^۱ شماره ۱

راه کار یکم

تک با لشکرهای ۲۱ و ۷۷ پیاده و ۹۲ زرهی و تیپ‌های ۸۴ پیاده و ۵۵ هوابرد به منظور انهدام دشمن با تأمین ارتفاعات علی‌گره‌زد، ابوصلیبی خات و تپه‌های شمال و غرب چنانه و تنگ رقابیه

راه کار دوم

تک با لشکرهای ۲۱ و ۷۷ پیاده و ۹۲ زرهی و تیپ‌های ۸۴ پیاده و ۵۵ هوابرد به منظور انهدام دشمن با تأمین ارتفاعات عین خوش، علی‌گره زد، ابوصلیبی خات، تپه‌های شمال و غرب چنانه و تنگ رقابیه.

---

۱. یک برآورد وضعیت عملیاتی شامل: ۱- مأموریت ۲- وضعیت و راههای کار ۳- تجزیه و تحلیل راههای کار طرفین ۴- مقایسه راههای کار خودی ۵- پیشنهاد می باشد را جهت آگاهی شما در زیر می آوریم (بطور اختصار)

همانطور که ملاحظه می کنید، اختلاف این دو راه کار در تصرف ارتفاعات عین خوش می باشد.

در تاریخ ۳۰ آذرماه پس از ۲۲ روز عملیات کربلا ۱ با موفقیت به پایان رسید و تمام تلاش ها به جبهه عملیات کربلا ۲ داده شد که بلافاصله طرح عملیاتی^۲ شماره ۱ کربلا ۲ تهیه که تا ۶۰/۱۱/۱۵ از انتشار آن جلوگیری شد. در تاریخ ۶۰/۱۱/۱۳ کمیسیونی در دو مرحله صبح و بعد از ظهر با شرکت گروه طراح، فرماندهان و عناصر عملیاتی و اطلاعاتی یگان های ارتش و سپاه تشکیل که پس از بحث و بررسی و موافقت کلی با طرح عملیاتی شماره ۱ کربلا ۲ نکات زیر نیز مورد تأکید قرار گرفت.

- اجتناب از تک های جبهه ای و دور زدن دشمن با استفاده از تکهای جناحی

- اجتناب از طولانی شدن عملیات

- استفاده از روحیه تهاجمی نیروهای رزمی در ساعات اولیه تک

- ۵- قرارگاه به شرح زیر از روز ۱۴ بهمن ماه فعالیت مشترک (ارتش - سپاه) خود را آغاز نمایند:

قرارگاه مرکزی کربلا ۲ مستقر در منطقه عمومی شوش

قرارگاه تاکتیکی لشکر ۲۱ پیاده در دزفول

قرارگاه تاکتیکی لشکر ۷۷ پیاده در هفت تپه

قرارگاه تاکتیکی لشکر ۹۲ زرهی در دشت آب

قرارگاه تاکتیکی تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی در لزه

قرارگاه تاکتیکی تیپ ۵۵ هوابرد در بیت شایع

در زمانیکه یگان های تابعه آماده می شدند تا هر چه زودتر عملیات کربلا ۲ را به اجرا در آورند متجاوز با هدف به تأخیر انداختن و جلوگیری از اجرای این عملیات درگیری سختی را درتنگ چزابه بوجود آورد که تا حدودی هم موفق شد اما هیچگاه نتوانست اراده محکم رزمندگان را در بیرون راندن متجاوز از سرزمین های اشغالی متزلزل نماید تا اینکه در ۷ اسفند ماه ۱۳۶۰ بر مبنای توافق فرماندهی مشترک عملیات کربلا ۲ (سرهنگ علی صیاد

۲. وضعیت، مأموریت، اجراء، پشتیبانی خدمات، فرماندهی و مخابرات

شیرازی و برادر محسن رضائی) فرماندهی نزاجا طی یادداشتی خواستار تغییراتی در طرح عملیاتی شماره ۱ کربلا ۲ شدند. که اهم آنها عبارت است از:

- کلیه عملیات در یک مرحله اجراء شود.

- تیپ ۵۸ ذوالفقار از غرب احضار و تصرف تپه شاوریه به او واگذار شود

- قرارگاهی بنام قرارگاه قدس تشکیل و با زیر امر گرفتن تیپ ۲ زرهی لشکر ۹۲ زرهی و

تیپ ۸۴ خرم آباد و ۲ تیپ از سپاه مأموریت تصرف و تأمین عین خوش را بعهده بگیرد.

- لشکر ۹۲ زرهی (-) تیپ ۵۵ هواپرد را در منطقه رقابیه در کنترل عملیاتی گرفته و

مأموریت در آن منطقه را به عهده بگیرد.

پنج قرارگاه مشترک به شرح زیر تشکیل و هدایت عملیات در مناطق ذکر شده را به

عهده خواهند داشت.

۱. قرارگاه کربلا ۲ - قرارگاه مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران

انقلاب اسلامی.

۲. قرارگاه قدس - منطقه دشت عباس و عین خوش

۳. قرارگاه نصر - منطقه غرب پل نادری و شمال غربی رودخانه رفائیه

۴. قرارگاه فجر - منطقه غرب شوش و جنوب غربی رودخانه رفائیه

۵. قرارگاه فتح - منطقه تنگ رقابیه و غرب چنانه

با توجه به مطالب صفحات قبل سرانجام در دهه دوم اسفند ۱۳۶۰ طرح عملیاتی

شماره ۲ کربلا ۲ (تجدید نظر شده) تهیه و به یگان‌های ذی‌نفع ارسال گردید مستخرجه‌های

از آن که مورد نیاز این آموزش می‌باشد در زیر آورده می‌شود:

سازمان رزمی

قرارگاه فرماندهی عملیات کربلا ۲ :

قرارگاه قدس شامل :

تیپ ۸۴ پیاده، تیپ ۲ زرهی لشکر ۹۲، تیپ ۱۴ امام حسین (ع)، تیپ ۴۱ ثارالله، تیپ ایلام، گردان مستقل حضرت علی اکبر

(توضیح اینکه تیپ ایلام و گردان مستقل حضرت علی اکبر هیچگاه در منطقه قرارگاه قدس بکار برده نشدند)

قرارگاه نصر شامل :

لشکر ۲۱ پیاده، تیپ ۵۸ ذوالفقار، تیپ ۷ سپاه دزفول تیپ ۲۷ محمد رسول الله قرارگاه فجر شامل:

لشکر ۷۷ پیاده، تیپ ۳۳ المهدی، تیپ ۱۷ قم، تیپ ۳۵ امام سجاد (ع)

قرارگاه فتح شامل :

لشکر ۹۲ زرهی (-) تیپ ۵۵ هواپرد، تیپ ۲۵ کربلا، تیپ ۴۶ فجر، تیپ ۸ نجف

در کنترل قرارگاه کربلا ۲ تیپ ۳۷ زرهی (احتیاط)

گروه ۳۳ توپخانه یگان هوانیروز

مأموریت

فرماندهی عملیات کربلا ۲ در ساعت (س) روز (ر) به منظور انهدام دشمن در منطقه عمومی دزفول - شوش تک نموده ارتفاعات عین خوش، علی گره زد، ابوصلیبی خات (رادار)، تنگ رقابیه و ارتفاعات غرب چنانچه را تأمین و در منطقه پدافند می نماید و آماده می شود بنا به دستور تک را به سمت غرب جهت تأمین خط مرز ادامه دهد.

یادداشت شهید علی صیاد شیرازی به طراحان عملیات در مورد فرماندهی عملیات فتح المبین

(۱) این عملیات از قرارگاه کربلا ۲ به ترتیب زیر هدایت می گردد:

الف- رهبر حقیقی این عملیات سرنوشت ساز همچنان به عهده حضرت ولی عصر (عج) می باشد که برای حفظ وحدت فرماندهی مسئولیت فرماندهی و هدایت عملیات را با توکل به خدا شخصاً به عهده می گیرم.

ب- چون جنگ و رزم ما در راه اسلام است پیروزی آن به نام (الله) و رزمندگان اسلام به ثبت می‌رسد. (انشاء الله)

پ- اولین برنامه ما بعد از پیروزی مراسم شکرگزاری همه رزمندگان اسلام است در درگاه خداوند متعال *****

فرماندهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران سرهنگ توپخانه علی صیاد شیرازی

رویدادهای مهم پس از انتشار طرح عملیاتی تجدید نظر شده کربلا ۲ تا روز یکم فروردین سال ۶۱

الف - خاتمه جابه جایی ها و گشایش قرارگاه‌های ۵ گانه

ب - در تاریخ ۶۰/۱۲/۱۵ دستور حرکت تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی به منطقه لزه (شمال غربی تپه ۳۵۰) در شرایطی صادر گردید که وضعیت جوی منطقه بسیار نامناسب بود به نحوی که تیپ مذکور در آخرین روزهای اسفند در حالی که پرسنل آن خسته و توان رزمیشان به میزان قابل ملاحظه‌ای تقلیل یافته بود در محل مأموریت خود مستقر گردیدند.

پ - در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۴

قرارگاه قدس تنها با حدود ۱۰ نفر افسر و درجه دار در منطقه لزه در حوالی چاه‌های نفت بیات کار خود را آغاز و اعلام موجودیت نمود.

قرارگاه نصر در تپه سپتون

قرارگاه فجر در جنوب غربی شوش

قرارگاه فتح در شمال بیت شایع در قرارگاه‌های تاکتیکی خود مستقر گردیدند.

و بالاخره قرارگاه مرکزی کربلا ۲ در شمال شرقی شوش (کنار جاده راه آهن) مسقر و

آماده برای هدایت عملیات گردید

ت- در حالی که تمام فرماندهان و رزمندگان پرتوان ما برای شروع عملیات بی‌تابی می‌کردند و همگان عزم و اراده آهنین خود را در جهت بیرون راندن دشمن از خاک میهن اسلامی جزم کرده بودند.

متجاوز که پی به اجرای این عملیات برده و به منظور برهم زدن سازمان و جلوگیری از اجرای کامل عملیات در شب ۲۹ اسفند ماه ۶۰ در مناطق عملیاتی قرارگاه فجر (شلش و انگوش) و در قرارگاه فتح (منطقه رقابیه) دست به تک‌های مختل کننده‌ای زد.

با توجه به نامگذاری، سرانجام در ساعت ۱۹۳۰ روز یکم فروردین ماه تصمیم به اجرای عملیات گرفته شد و افسران طراح به قرارگاه‌ها اعزام تا ضمن ابلاغ زمان اجرا و رمز عملیات به قرارگاه‌های تابعه کار نظارت بر عملیات و برقراری ارتباط با قرارگاه مرکزی را به عهده بگیرند.

مطالب فوق از این لحظه عملیات کربلا ۲ به نام عملیات فتح‌المبین پیام اعلام زمان تک و رمز عملیات به شرح زیر بود :

«از قرارگاه کربلا به قرارگاه‌های قدس، فجر، نصر، فتح ساعت (س) روز (ر) ساعت ۰۰۳۰ روز ۶۱/۱/۲ تعیین و شروع عملیات با رمز بسم الله القاصم الجبارین یا زهرا (س) خواهد بود»

اجراء و هدایت عملیات (۲ تا ۱۰ فروردین ماه ۱۳۶۱)

الف - مرحله یکم عملیات فتح‌المبین (روزهای دوم و سوم فروردین)

در ساعت ۰۰۳۰ روز ۲ فروردین ماه قرارگاه‌های قدس و نصر با غافلگیری کامل تک خود را آغاز، دشمن را مورد هجوم قرار داده و به سمت هدف‌های از پیش تعیین شده حرکت نمودند به طوری که قرارگاه قدس موفق شد پل چیخواب، پادگان عین خوش، ارتفاعات عین خوش قسمتی از جاده، مواصلاتی دچه به عین خوش را تصرف ضمن وارد آوردن تلفات و ضایعات عمده حدود ۱۵۰۰ نفر از قوای متجاوز را به اسارت درآورد که با پاتکهای موجی و دیوانه وار عراق مواجه گردید. قرارگاه نصر نیز موفق شد کوت کاپن - سرخه صالح - سه راه قهوه خانه - تپه چشمه - تپه بلتا - تپه جفینه - تپه ۳۵۰ - و علی گره زد را تصرف و حدود ۳۰۰۰ نفر از قوای متجاوز را به اسارت در آورد.

قرارگاه‌های فجر و فتح نیز به تثبیت دشمن در مناطق محوله ادامه داده و ضمن به اسارت در آوردن شماری از نیروهای دشمن توسط قرارگاه فجر تعدادی از تانک‌های دشمن توسط قرارگاه فتح مورد اصابت قرار گرفته و منهدم شدند.

ذکر این نکته ضروری است که قرارگاه قدس به دلیل حساسیت منطقه آن قرارگاه برای دشمن (بسته شدن راه تدارکات و احتمالاً عقب نشینی نیروهای متجاوز) مورد پاتک‌های پی‌درپی و بی‌امان متجاوزین واقع گردید که در بعضی از مناطق نیز مجبور به از دست دادن قسمت‌هایی از مناطق متصرفی گردید. ب - مرحله دوم عملیات (روزهای چهارم، پنجم ششم و فروردین ماه)

همانطور که گفته شد از شروع روشنایی روز دوم فروردین ماه نیروهای متجاوز برای باز پس‌گیری منطقه حساس و حیاتی عین خوش و دشت عباس قرارگاه قدس را زیر فشار پاتک‌های بی‌امان خود قرار دادند به طوری که هر لحظه بیم آن می‌رفت که باز پس‌گیری مواضع در منطقه قرارگاه قدس کل عملیات فتح‌المبین را به مخاطره اندازد لذا به منظور برداشتن فشار از روی قرارگاه قدس، فرماندهی قرارگاه کربلا به قرارگاه فتح دستور داد در ساعت ۰۱۰۰ روز چهارم فروردین ماه تک‌نماید و هدفهای واگذاری را تصرف نماید و به قرارگاه نصر نیز دستور داده شد با زیر امر گرفتن تیپ ۳۷ زرهی موجبات الحاق با قرارگاه قدس را فراهم نماید.

تک قرارگاه فتح در ساعت مقرر آغاز و تا ساعت ۰۸۰۰ صبح همان روز تیپ ۵۵ هوابرد و تیپ ۸ نجف موفق شدند ارتفاع میشداغ، تنگ رقابیه و ارتفاع رقابیه را تصرف، تدارک و عقب‌نشینی نیروهای متجاوز را با مشکل روبه‌رو سازند و اولین ژنرال ارتش عراق را به اسارت درآوردند ولی متأسفانه در منطقه دشت عباس موفقیت چندانی به دست نیامد و تیپ‌های ۳۷ و ۲ زرهی متحمل تلفات سنگینی شدند ضمن آنکه پاتک‌های دشمن در تمام مدت در منطقه قرارگاه قدس ادامه داشت اما آثار تزلزل در روحیه نیروهای دشمن به وضوح نمایان گردیده بود.

پ - مرحله سوم عملیات (هفتم فروردین ماه ۶۱)

با توجه به تقویت یگان‌های متجاوز در ارتفاعات ابوصلیبی‌خات و ایجاد مواضع مستحکم و پی‌درپی (پدافند در عمق) قرارگاه فجر با تمام تلاشی که کرد قادر به درهم‌کوبیدن این مواضع نشد ضمن اینکه موفقیت قرارگاه نصر در شمال رودخانه رفائیه و رسیدن

عناصر آن قرارگاه به جناح باز لشکر ۱ مکانیزه عراق این موقعیت مناسب را در اختیار قرارگاه کربلا گذاشت که با طرحریزی یک عملیات احاطه ای یک طرفه لشکر ۱ مکانیزه عراق را در ارتفاعات ابوصلیبی خات درهم بکوبد.

بالاخره در ساعت ۰۹۴۵ روز هفتم فروردین قرارگاه‌های نصر و فجر با هم الحاق حاصل نمودند و ماموریت آنها با موفقیت کامل به پایان رسید و دشمن با تمام تلاش در حال فرار از منطقه بود که گروه گروه به اسارت رزمندگان در آمدند.

ت - مرحله پایانی (روزهای هشتم و نهم فروردین ماه ۶۱)

در پایان مرحله سوم هنوز تنگ ابوغریب در شمال و تپه های دوسلک و برقازه در جنوب به تصرف رزمندگان در نیامده بود.

لذا در سحرگاه روز هشتم فروردین ماه که دشمن در حال فرار از منطقه بود قرارگاه‌های نصر - قدس و فتح حرکت خود را به منظور تصرف هدفهای یاد شده شروع و موفق شدند بدون درگیری عمده ای هدفهای ذکر شده را که توسط دشمن تخلیه شده بود به تصرف درآورند و عملیاتی که برای روز نهم طرحریزی و پیش بینی شده بود در روز هشتم بدون هیچگونه مشکلی اجراء و کلیه اهداف تعیین شده تصرف و خط سرخ تأمین گردید. بلافاصله مسؤلیت منطقه فتح‌المبین به لشکر ۷۷ واگذار و بقیه یگان‌ها جهت عملیات آزاد سازی خرمشهر از روز ۶۱/۱/۱۰ راهی منطقه آبادان - خرمشهر شدند.

نتایج عملیات بزرگ فتح‌المبین

- الف - آزادسازی حدود ۲۲۰۰ کیلومتر مربع از سرزمینهای اشغالی غرب دزفول - شوش
- ب - انهدام تیپهای ۱ و ۱۷ مکانیزه و تیپهای ۲۴ و ۵۱ زرهی از لشکر ۱ مکانیزه عراق و تیپهای ۲۴ مکانیزه و ۱۷ زرهی از لشکر ۱۰ زرهی وارد آوردن آسیبهای کلی به تیپهای ۱۲ و ۶۰ زرهی و تیپهای ۴۲۳، ۵۰۵، ۴۲۴، ۹۹، ۹۶، ۱۵، ۹۳، ۱۳، ۱۱ پیاده
- پ - بالا رفتن میزان اتکاء به خداوند و خود باوری نیروهای رزمنده

ت - خارج شدن شهرهای دزفول - اندیمشک - شوش - پایگاه هوایی دزفول و جاده
مواصلاتی و استراتژیکی دزفول به اهواز از زیر آتش توپخانه‌های متجاوز
ث - ایجاد اعتماد به نفس در تمامی رزمندگان به ویژه فرماندهان برای تداوم بخشیدن به
عملیات تهاجمی
ج - تغییر سرنوشت جنگ به نفع کشور جمهوری اسلامی ایران و فروپاشی رویای
قادسیه صدام